

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

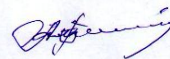
Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

Факультет Педагогіки, психології та мистецтв
Кафедра педагогіки та спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В.о. завідувача кафедри

к.п.н., професор

Рацул А.Б.

«02» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НК 05 Позашкільна освіта за кордоном

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський) рівень

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

(шифр, назва галузі)

Спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Позашкільна освіта

(назва)

Форма навчання Денна, заочна

(денна, заочна.)

2022–2023 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни Позашкільна освіта за кордоном розроблена на основі освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта», навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня Магістр за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

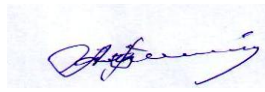
Розробники:

Савченко Наталія Сергіївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри педагогіки та спеціальної освіти

Протокол від «02» серпня 2022 року № 1

В. о. завідувача кафедри педагогіки та спеціальної освіти

(підпис)

Рацул А. Б.
(прізвище та ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни Позашкільна освіта за кордоном для студентів спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. – ЦДПУ імені В. Винниченка, 2022. – 29 с.

© Савченко Н.С., 2022 рік

© ЦДПУ імені В. Винниченка, 2022 рік

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4,5	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: написання і захист реферату на обрану тему науково-педагогічного дослідження – 1	Спеціальність: <u>011 Освітні, педагогічні науки</u> (шифр і назва)	Рік підготовки	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 135	Освітня програма: <u>Позашкільна освіта</u> (шифр і назва)	Семестр	
		2-й	1-2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 4.	Рівень вищої освіти: <u>Другий (магістерський) рівень</u>	Лекції	
		32 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		22 год.	10 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		81 год.	115 год.
		Індивідуальні завдання:	
		10 год. (із 81/115 сам.роб.)	
Вид контролю:			
Залік	Залік		

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – на основі теоретичних знань про специфіку організації та функціонування позашкільної освіти закордоном формування особистості фахівця, здатного вирішувати складні нестандартні завдання і проблеми інноваційного та дослідницького характеру у галузі позашкільної освіти. Набуття інтегральних, загальних та спеціальних (фахових, предметних) компетентностей щодо здійснення інноваційної управлінської, моніторингової, адміністративної, соціально-психологічної, освітньої, виховної, методичної, науково-дослідної діяльності у закладах позашкільної освіти, що забезпечить професійну мобільність магістрів освітньої програми Позашкільна освіта, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка в сфері професійної підготовки, здатність використовувати вітчизняний та закордонний досвід діяльності позашкільних закладів, сучасні концепції, методи, інструментарій та творчо здійснювати професійну діяльність у конкурентному освітньому середовищі.

Завдання курсу:

- формування системи теоретичних знань про специфіку організації та функціонування позашкільної освіти закордоном й творчого їх використання у вітчизняній сучасній практиці професійної діяльності;
- формування основ педагогічного мислення, здатності осмислювати і аналізувати педагогічну дійсність, здатності пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- формування системи теоретичних знань та практичних умінь, необхідних для генерування нових ідей;
- формування системи теоретичних знань та практичних умінь, необхідних для аналізу професійно важливих та особистісних якостей майбутнього фахівця, для побудови моделі професійної підготовки, професійної та соціальної діяльності фахівця, а також моделі особистості фахівця;
- формування здатності виявляти потенційні зв'язки освітньої теорії, освітньої політики та практики;
- формування готовності до педагогічної праці на гностичному, комунікативному, операційному рівнях;
- формування відповідального, творчого ставлення до педагогічної діяльності;
- вироблення навичок міжособистісної взаємодії, здатності діяти соціально відповідально та свідомо.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на **засвоєнні знань** із таких питань: сутність основних термінів з навчальної дисципліни, зокрема «позашкільна освіта», «неформальна освіта», «додаткова освіта», «пріоритетні напрями позашкільної освіти», «позашкільна освіта як частина загальної неперервної освіти», «компетенції фахівця позашкільної освіти», «соціальна діяльність фахівця позашкільної освіти», «освітньо-кваліфікаційна характеристика фахівця позашкільної освіти»; основні мета, принципи, завдання, особливості позашкільної освіти закордоном; форми функціонування позашкільної освіти у різних європейських та інших країнах світу.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання навчально-дослідного завдання, зокрема індивідуального творчого дослідження питання про особливості та перспективи розвитку позашкільної освіти обраної магістрантом закордонної країни.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідної та самостійної роботи студенти **набувають умінь та навички:** 1. Орієнтуватися в історії, напрямках та перспективах розвитку організації позашкільної освіти в Україні та закордоном. 2. Використовувати знання нормативно-правових документів, що регламентують діяльність в системі позашкільної освіти закордоном. 3. Враховуючи входження України в європейський єдиний освітній простір, використовувати знання про діяльність Європейської Асоціації позашкільної освіти (EAICY) та інших асоціацій та організацій з позашкільної освіти закордоном та в Україні. 4. Використовувати знання про зміст та різні форми функціонування

позашкільної освіти у різних європейських та інших країнах світу, необхідні педагогу позашкільної освіти для розв'язання професійних завдань та самоосвіти. 5. Аналізувати та оцінювати інноваційні підходи до побудови позашкільної освіти (оновлення змісту, форм, методів, прийомів, засобів навчання).

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі *компетентності*:

Загальні (ЗК)	Фахові (ФК)
ЗК 01. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 02. Здатність генерувати нові ідеї. ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 06. Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями та творчо застосовувати їх у практичних ситуаціях. ЗК 09. Навички міжособистісної взаємодії.	ФК 04. Здатність виявляти потенційні зв'язки освітньої теорії, освітньої політики та практики. ФК 05. Здатність використовувати набуті знання та вміння у професійній (викладацькій, освітній, виховній, науково-дослідницькій, аналітичній, консультативній, комунікативній, організаційно-методичній, управлінській) діяльності; ФК 07. Обізнаність з різними контекстами, у яких може відбуватися навчання, виховання та розвиток здобувачів позашкільної освіти. ФК 09. Розуміння цілей і особливостей освітніх систем.

1.3. Очікувані програмні результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть отримати:

Професійні декларативні та процедуральні знання:

ПРН 01. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

ПРН 02. Знати сучасні концепції, завдання, зміст, напрями, методи, організаційні форми і засоби позашкільної освіти в Україні та за кордоном; особливості та інструментарій психолого-педагогічного супроводу освітньо-виховного процесу в закладах позашкільної освіти.

Професійні вміння і навички:

ПРН 07. Уміти аналізувати, узагальнювати теоретичні та практичні підходи до організації позашкільної освіти в Україні та за кордоном

ПРН 08. Уміти здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно-важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН 11. Розробляти просвітницькі матеріали та програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН 15. Уміти вирішувати проблеми етики партнерської суб'єкт-суб'єктної взаємодії, етики спілкування з опертям на загальнолюдські цінності та норми закону.

ПРН 16. Здійснювати аналітичний пошук наукової інформації та оцінювати її за критеріями доцільності та достовірності.

ПРН 21. Здатність до професійної самоосвіти, особистісного зростання, проектування подальших освітніх траєкторій.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ (модуль) 1. Теоретичні основи неформальної освіти. Логіко-історична сутність теорії та практики позашкільної освіти.

Тема 1. Позашкільна освіта як інтегрована система наукових знань: педагогічний аспект.

Позашкільна освіта як інтегрована система наукових знань: педагогічний аспект. Теоретичні основи позашкільної освіти у контексті галузей наук. Історико-педагогічний генезис позашкільної освіти. Порівняльний аналіз сучасної практики позашкільної освіти в Україні та інших державах.

Тема 2. Науково-методологічне обґрунтування позашкільної освіти як системи.

Система позашкільної освіти в загальнометодологічному вимірі. Структурно-змістова характеристика компонентів системи позашкільної освіти. Модель системи організаційного забезпечення позашкільної освіти.

Тема 3. Неформальна освіта: зарубіжний досвід організації.

Термінологія, визначення функцій і політика у питаннях участі у позашкільній (додатковій) освіті дітей. Досвід з організації неформальної освіти у таких країнах, як Нідерланди, Німеччина, Швеція. Порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду формування творчої особистості дитини у закладах неформальної освіти (на прикладі європейських держав (Польща, Болгарія, Словаччина, Чехія, Білорусь, Росія, Латвія, Литва та ін.). Інноваційні підходи до управління позашкільною освітою на регіональному рівні. Сучасні підходи до організації та змісту додаткової професійної освіти за кордоном (сучасні тенденції розвитку, нормативно-правові основи додаткової професійної освіти, система кваліфікації у додатковій професійній освіті), сучасні моделі додаткової професійної освіти, науково-методичні основи розробки програм додаткової професійної освіти).

Тема 4. Розвиток позашкільної (додаткової) професійної освіти.

Педагогічні теорії та їх роль в історії розвитку додаткової професійної освіти. Освіта дорослих як передумова розвитку додаткової професійної освіти з кордоном. Сучасні концепції додаткової професійної освіти за кордоном.

Розділ (модуль) 2. Організація позашкільної (додаткової) професійної освіти за кордоном.

Тема 1. Типологія послуг у закордонній позашкільній освіті.

Термінологія, визначення функцій і політика щодо участі в додатковій освіті дітей. За місцем функціонування за формою власності провайдера. За предметною областю.

Тема 2. Регламентування діяльності позашкільної освіти.

Управління дозвіллевою діяльністю, освітою та стандартизація. Вимоги до педагогічних кадрів. Робота з різними групами населення. Доступність навчання для малозабезпечених родин

та інвалідів. Фінансування додаткової освіти і її зв'язок з адміністративно-територіальним облаштуванням країни.

Тема 3. Сучасні напрямки розвитку додаткової професійної освіти закордоном.

Нормативно-правова база у сфері професійної освіти закордоном. Системи залікових одиниць у додатковій професійній освіті закордоном. Формування відкритого середовища у додатковій професійній освіті. Загальноєвропейські стратегії співпраці в області додаткової професійної освіти. Особливості організації додаткової професійної освіти. Моніторинг якості професійних навичок закордоном.

Тема 4. Тенденції розвитку вітчизняної та закордонної додаткової професійної (позашкільної) освіти.

Загальне у вітчизняній та закордонній додатковій професійній (позашкільній) освіті. Відмінне у вітчизняній та закордонній додатковій професійній (позашкільній) освіті. Тенденції у додатковій професійній (позашкільній) освіті закордоном та в Україні.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	СРС		л	п	лаб.	інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1/Модуль 1. Теоретичні основи неформальної освіти. Логіко-історична сутність теорії та практики позашкільної освіти.												
Тема 1. Позашкільна освіта як інтегрована система наукових знань: педагогічний аспект.	8	2	2			4	7					7
Тема 2. Теоретичні основи позашкільної освіти у контексті галузей наук.	8	2	2			4	9		2			7
Тема 3. Історико-педагогічний генезис позашкільної освіти.	8	2				6	7					7
Тема 4. Порівняльний аналіз сучасної практики позашкільної освіти в Україні та інших державах.	8	2	2			4	9	2				7
Тема 5. Система позашкільної освіти в загальнометодологічному вимірі.	6	2	2			2	7					7
Тема 6. Структурно-змістова характеристика компонентів системи позашкільної освіти.	10	2	2			6	9		2			7
Тема 7. Модель системи організаційного забезпечення позашкільної освіти.	9	2	2			5	9	2				7
Тема 8. Зарубіжний досвід надання послуг у сфері додаткової освіти дітей.	7	2				5	6	2				4
Разом за Розділом 1	64	16	12			36	63	6	4			53
Розділ 2/Модуль 2. Організація позашкільної (додаткової) професійної освіти за кордоном.												
Тема 1. Розвиток позашкільної освіти в контексті сучасних освітніх тенденцій (в Україні та зарубіжжі)	6	2	2			2	9		2			7
Тема 2. Типологія послуг у закордонній додатковій освіті.	6	2	2			2	9	2				7

Тема 3.Регламентация позашкільної діяльності.	4	2			2	7					7	
Тема 4. Дозвілєва робота з різними категоріями населення.	9	2	2		5	11	2	2			7	
Тема 5. Розвиток додаткової професійної освіти за кордоном.	4	2			2	7					7	
Тема 6. Сучасні напрямки розвитку додаткової професійно-технічної освіти за кордоном.	14	2	2		10	9		2			7	
Тема 7. Управління дозвіллевою сферою.	11	2	2		7	7					7	
Тема 8. Підготовка кадрів дозвіллевої сфери у зарубіжних країнах.	7	2			5	3					3	
Разом за Розділом 2	61	16	10		35	62	4	6			52	
Усього годин	125	32	22		71	125	10	10			105	
ІНДЗ												
ІНДЗ	10		-	-		10	10		-	-	-	10
Усього годин	135	32	22			81	135	10	10			115

4. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Теми лекційних занять

4.1.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Позашкільна освіта як інтегрована система наукових знань: педагогічний аспект.	2
2	Теоретичні основи позашкільної освіти у контексті галузей наук.	2
3	Історико-педагогічний генезис позашкільної освіти.	2
4	Порівняльний аналіз сучасної практики позашкільної освіти в Україні та інших державах.	2
5	Система позашкільної освіти в загальнометодологічному вимірі.	2
6	Структурно-змістова характеристика компонентів системи позашкільної освіти.	2
7	Модель системи організаційного забезпечення позашкільної освіти.	2
8	Зарубіжний досвід надання послуг у сфері додаткової освіти дітей.	2
9	Розвиток позашкільної освіти в контексті сучасних освітніх тенденцій (в Україні та зарубіжжі)	2
10	Типологія послуг у закордонній додатковій освіті.	2
11	Регламентация позашкільної діяльності.	2
12	Дозвілєва робота з різними категоріями населення.	2
13	Розвиток додаткової професійної освіти за кордоном.	2
14	Сучасні напрямки розвитку додаткової професійно-технічної освіти за кордоном.	2
15	Управління дозвіллевою сферою.	2

16	Підготовка кадрів дозвіллевої сфери у зарубіжних країнах.	2
	Разом	32

4.1.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Порівняльний аналіз сучасної практики позашкільної освіти в Україні та інших державах.	2
2	Модель системи організаційного забезпечення позашкільної освіти.	2
3	Зарубіжний досвід надання послуг у сфері додаткової освіти дітей.	2
4	Типологія послуг у закордонній додатковій освіті.	2
5	Регламентація позашкільної діяльності.	2
	Разом	10

4.2. Теми семінарських (практичних) занять

4.2.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Позашкільна освіта як інтегрована система наукових знань: педагогічний аспект.	2
2	Теоретичні основи позашкільної освіти у контексті галузей наук.	2
3	Порівняльний аналіз сучасної практики позашкільної освіти в Україні та інших державах.	2
4	Система позашкільної освіти в загальнометодологічному вимірі.	2
5	Структурно-змістова характеристика компонентів системи позашкільної освіти.	2
6	Модель системи організаційного забезпечення позашкільної освіти.	2
7	Розвиток позашкільної освіти в контексті сучасних освітніх тенденцій (в Україні та зарубіжжі)	2
8	Типологія послуг у закордонній додатковій освіті.	2
9	Дозвіллева робота з різними категоріями населення.	2
10	Сучасні напрямки розвитку додаткової професійно-технічної освіти за кордоном.	2
11	Управління дозвіллевою сферою.	2
	Разом	22

4.2.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні основи позашкільної освіти у контексті галузей наук.	2
2	Структурно-змістова характеристика компонентів системи позашкільної освіти.	2
3	Розвиток позашкільної освіти в контексті сучасних освітніх тенденцій (в Україні та зарубіжжі)	2
4	Дозвіллева робота з різними категоріями населення.	2
5	Сучасні напрямки розвитку додаткової професійно-технічної освіти за кордоном.	2
	Разом	10

4.3. Теми лабораторних занять

4.3.1 денна форма навчання

№	Назва теми	Кількість

з/п		годин
1		
	Разом	

4.3.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
	Разом	

4.4. Завдання для самостійної роботи

4.4.1 денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Позашкільна освіта як інтегрована система наукових знань: педагогічний аспект.	4
2	Теоретичні основи позашкільної освіти у контексті галузей наук.	4
3	Історико-педагогічний генезис позашкільної освіти.	6
4	Порівняльний аналіз сучасної практики позашкільної освіти в Україні та інших державах.	4
5	Система позашкільної освіти в загальнометодологічному вимірі.	2
6	Структурно-змістова характеристика компонентів системи позашкільної освіти.	6
7	Модель системи організаційного забезпечення позашкільної освіти.	5
8	Зарубіжний досвід надання послуг у сфері додаткової освіти дітей.	5
9	Розвиток позашкільної освіти в контексті сучасних освітніх тенденцій (в Україні та зарубіжжі)	2
10	Типологія послуг у закордонній додатковій освіті.	2
11	Регламентація позашкільної діяльності.	2
12	Дозвіллева робота з різними категоріями населення.	5
13	Розвиток додаткової професійної освіти за кордоном.	2
14	Сучасні напрямки розвитку додаткової професійно-технічної освіти за кордоном.	10
15	Управління дозвіллевою сферою.	7
16	Підготовка кадрів дозвіллевої сфери у зарубіжних країнах.	5
	Разом	71

4.4.2 заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Позашкільна освіта як інтегрована система наукових знань: педагогічний аспект.	7
2	Теоретичні основи позашкільної освіти у контексті галузей наук.	7
3	Історико-педагогічний генезис позашкільної освіти.	7
4	Порівняльний аналіз сучасної практики позашкільної освіти в Україні та інших державах.	7
5	Система позашкільної освіти в загальнометодологічному вимірі.	7
6	Структурно-змістова характеристика компонентів системи позашкільної освіти.	7
7	Модель системи організаційного забезпечення позашкільної освіти.	7
8	Зарубіжний досвід надання послуг у сфері додаткової освіти дітей.	4

9	Розвиток позашкільної освіти в контексті сучасних освітніх тенденцій (в Україні та зарубіжжі)	7
10	Типологія послуг у закордонній додатковій освіті.	7
11	Регламентація позашкільної діяльності.	7
12	Дозвіллова робота з різними категоріями населення.	7
13	Розвиток додаткової професійної освіти за кордоном.	7
14	Сучасні напрямки розвитку додаткової професійно-технічної освіти за кордоном.	7
15	Управління дозвіллевою сферою.	7
16	Підготовка кадрів дозвіллевої сфери у зарубіжних країнах.	3
	Разом	105

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

1. Яка теорія увійшла в основу розвитку вітчизняної та закордонної додаткової професійної освіти? Обґрунтуйте вибір.
2. Розкрийте основи теорії позашкільної освіти. Яким чином ця теорія вплинула на розвиток позашкільної освіти?
3. Як змінювалася мета позашкільної освіти дорослих?
4. Виокремте основні характеристики системи підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців у радянський період. Яка роль освітянських закладів у цей період?
5. Дайте характеристику основним етапам розвитку додаткової професійної освіти (позашкільної освіти).
6. Розкрийте зміст поняття «додаткова освіта дорослих».
7. Охарактеризуйте види формальної, неформальної та інформальної освіти. Яким чином інтеграція цих видів сприяє розвитку додаткової професійної освіти?
8. Дайте характеристику основним концепціям професійної освіти. Яка, на Ваш погляд, являється ведучою в додатковій професійній освіті? Обґрунтуйте відповідь.
9. Опишіть рівні освітньої системи у відповідності до Закону «Про освіту». Яке місце у даній системі відведено додатковій професійній освіті?
10. Перерахуйте основні принципи додаткової професійної освіти.
11. Назвіть функції додаткової професійної освіти?
12. Розкрийте сутність поняття «безперервна освіта». У чому спільність його із теорією «освіта продовж всього життя»? аскройте поняття «неперервне образование». Назвіть схожі за суттю концепції.
13. Дайте характеристику продовженої освіти.
14. Які особливості сучасного трактування концепції продовженої освіти?
15. Які відмінні риси теорії «освіти дорослих»?
16. Охарактеризуйте додаткову й професійну освіту дорослих.
17. Розкрийте відмінні риси додаткової професійної освіти закордоном.
18. В чому спільне та відмінне між концепціями «навчаюча організація» та «корпоративне навчання»?
19. Назвіть причини, за якими концепція «навчаюче суспільство» може бути названа «футуристичною».
20. Перерахуйте та коротко охарактеризуйте загальноєвропейські організації, що визначають політику у сфері освіти.
21. Визначте загальні завдання, розв'язанням яких займаються загальноєвропейські організації, що визначають політику у сфері освіти.
22. В чом полягає мета підписання Болонської конвенції? Які подальші кроки були прийняті по відношенню до формування єдиного освітнього простору , а також працевлаштування громадян?
23. Виокремте основні характеристики Європейської рамки кваліфікацій для ПО. Як вони співвідносяться з мобільним середовищем навчання?
24. Назвіть особливості відкритого методу координації? Опишіть його основні рівні.
25. Дайте визначення поняття «освітній кластер».
26. В чому заключається взаємодія сфер освіти і праці?
27. Коротко опишіть інституційні та поза інституційні види ДПО за кордоном. Як вони співвідносяться одне до одного?
28. Перерахуйте основні міжнародні програми підвищення кваліфікації та перепідготовки. В чому їхня спільність та відмінність?
29. Охарактеризуйте системи оцінки професійних навичок в різних країнах.
30. Назвіть й розкрийте основні тенденції розвитку вітчизняної освіти. Яким чином вони впливають на розвиток позашкільної освіти (додаткової професійної освіти)?
31. Визначте передумови компетентнісного підходу у вітчизняній освіті.

32. Охарактеризуйте спільне і відмінне понять «компетентність» та «компетенція».
33. Що складає нормативно-правову основу розвитку додаткової професійної освіти на сучасному етапі?
34. Продемонструйте відмінні риси кожного виду додаткової професійної освіти.
35. Розкрийте вимоги до освітніх програм додаткової професійної освіти.
36. Охарактеризуйте результати додаткової професійної освіти з позицій компетентнісного підходу.
37. Який документ визначає вимоги до рівня кваліфікації педагога додаткової професійної освіти? Дайте характеристику цим вимогам.
38. Покажіть можливості додаткової професійної освіти у досягненні працівником кваліфікаційних рівнів.
39. Який документ визначає систему кваліфікацій.
40. Які Ви знаєте моделі додаткової професійної освіти? Яка з них, на Ваш погляд, найбільш ефективна? Обґрунтуйте вибір.
41. Який підхід є провідним у формуванні системи підвищення кваліфікації в Україні та закордоном? Що виступає у якості рушійної сили розвитку системи підвищення кваліфікації?
42. Назвіть причини розширення програм та збільшення кількості провайдерів у вітчизняній та закордонній додатковій професійній освіті?
43. Перерахуйте основні відмінності вітчизняної та закордонної додаткової професійної освіти.
44. Який сенс містить у собі поняття «європейський освітній простір? Опишіть процес «європеїзації» в області освіти в Україні та за кордоном.
45. Опишіть тенденції централізації та децентралізації у вітчизняній та закордонній додатковій професійній освіті.
46. Окресліть майбутні перспективи розвитку вітчизняної та закордонної додаткової професійної освіти?
47. Які групи вмінь містить психолого-педагогічна компетентність педагога додаткової професійної освіти?
48. Розкрийте зміст соціокультурної компетентності педагога додаткової професійної освіти?
49. Якими особистісними якостями має володіти педагог додаткової професійної освіти?
50. Основні етапи професійного становлення фахівця позашкільної освіти.

4.5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (наукові реферати)

1. Порівняльний аналіз систем позашкільної освіти 2-х країн (за вибором студента).
2. Соціокультурна динаміка української освітньої політики.
3. Система позашкільної освіти однієї з ведучих країн світу (за вибором студента).
4. Критерії й результати позашкільної освіти у сучасному світі.
5. Основні типи програм у системі позашкільної освіти ведучих країн світу.
6. Державна і приватна освіта у сучасному світі (на прикладі позашкільної освіти).
7. Регіональна освітня політика у сучасній Україні.
8. Співвідношення централізації та децентралізації у сучасній освітній політиці України.
9. Вплив позашкільної освіти на соціальну мобільність.
10. Колектив позашкільного закладу як об'єкт соціологічного аналізу.
11. Позашкільна освіта дітей: пріоритетні проблеми соціологічних досліджень закордоном.
12. Освіта та проблеми ідентифікації особистості.
13. Самоосвіта та її роль в освітянському процесі.
14. Гендерні проблеми у сучасному світі.
15. Соціальні проблеми, що викликані новими технологіями у позашкільній освіті.
16. Розвиток сімейної освіти в умовах трансформації інститутів сім'ї та освіти.
17. Державні потреби, «соціальне замовлення» та інтереси людини у проектуванні реформ освіти.
18. Основні етапи професійного становлення фахівця позашкільної освіти.
19. Індивідуально-психологічні особливості фахівця позашкільної освіти. Вимоги професії до людини.
20. Формування Я-концепції фахівця позашкільної освіти.

4.6. Методи навчання

Освоєння курсу «Позашкільна освіта за кордоном» передбачає застосування репродуктивних, пояснювально-ілюстративних, проблемно-пошукових, аналітичних та творчих методів навчання. Протягом семестру кожен студент повинен відвідувати лекції, приймати активну участь в обговоренні питань на семінарах, виконувати практичні завдання, брати участь у дискусіях, розв'язувати педагогічні ситуації, готувати і презентувати реферати і доповіді, індивідуальні творчі завдання.

Під час вивчення дисципліни «Позашкільна освіта за кордоном» передбачено комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяє розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця, з урахуванням індивідуальних особливостей учасників освітнього процесу.

Освоєння курсу «Позашкільна освіта за кордоном» передбачає застосування репродуктивних, пояснювально-ілюстративних, проблемно-пошукових, аналітичних та творчих методів навчання. Протягом семестру кожен студент повинен відвідувати лекції, приймати активну участь в обговоренні питань на семінарах, виконувати практичні завдання, брати участь у дискусіях, готувати і презентувати реферати і доповіді, індивідуальні творчі завдання.

З метою формування професійних компетентностей широко впроваджуються інноваційні методи навчання. Це – комп'ютерна підтримка освітнього процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, кейс-метод, проєктний метод тощо).

За джерелами знань на заняттях використовуються словесні (розповідь, бесіда, лекція) та практичні методи.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемно-інформаційний, проєктно-пошуковий, дослідницький методи.

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

- 1) Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
  - словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
  - наочні (презентація, демонстрування);
  - практичні методи (вправи; практичні завдання).
- 2) Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
  - метод проблемного викладу матеріалу;
  - моделювання життєвих ситуацій;
  - мозковий штурм;
  - метод опори на життєвий досвід;
  - навчальної дискусії.
- 3) Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:
  - усного контролю;
  - письмового контролю;
  - самоконтролю та взаємоконтролю;
  - рецензування відповідей.

4.7. Засоби діагностики результатів навчання здобувачів освіти. Порядок та критерії виставлення балів

Контрольні заходи здійснюються з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, системності, всебічності.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Використовуються такі методи контролю (усний, письмовий), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності.

Поточний контроль. *Завданням поточного контролю* є перевірка розуміння та засвоєння певної частини учбового матеріалу, рівня сформованості навичок, умінь самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, здатності осмислити зміст теми.

Об'єктами поточного контролю знань студента є систематичність та активність роботи на заняттях; виконання завдань для самостійної роботи. Оцінюванню можуть підлягати: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на практичних/семінарських заняттях; активність при обговоренні питань практичного/семінарського/лабораторного заняття; результати тестування тощо.

У разі невиконання завдань поточного контролю студент має право скласти їх індивідуально до останнього практичного заняття за дозволом завідувача кафедри. Порядок такого контролю регламентований викладачем.

Підсумковий контроль. *Завданням підсумкового контролю* є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Робочою навчальною програмою передбачено:

- оцінювання активності і знань студентів під час семінарських занять;
- тестовий контроль засвоєння тем за програмою курсу (поточне тестування; іспит);
- оцінка за наскрізні індивідуальні творчі завдання (ІТЗ);
- активна навчально-пізнавальна діяльність студентів під час семінарських занять.

4.8. Перелік програмових питань для самоконтролю:

1. Позашкільна освіта як інтегрована система наукових знань: педагогічний аспект.
2. Теоретичні основи позашкільної освіти у контексті галузей наук.
3. Історико-педагогічний генезис позашкільної освіти в Україні.
4. Порівняльний аналіз сучасної практики позашкільної освіти в Україні та інших державах.
5. Система позашкільної освіти в загальнометодологічному вимірі.
6. Структурно-змістова характеристика компонентів системи позашкільної освіти в Україні.
7. Модель системи організаційного забезпечення позашкільної освіти в Україні.
8. Термінологія, визначення функцій і політика у питаннях участі у позашкільній (додатковій) освіті дітей в Україні та закордоном.
9. Досвід з організації неформальної освіти у таких країнах, як Нідерланди, Німеччина, Швеція.
10. Порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду формування творчої особистості дитини у закладах неформальної освіти (на прикладі європейських держав (Польща, Болгарія, Словаччина, Чехія, Білорусь, Росія, Латвія, Литва та ін.).
11. Інноваційні підходи до управління позашкільною освітою на регіональному рівні в Україні та закордоном.
12. Сучасні підходи до організації та змісту додаткової професійної освіти в Росії (сучасні тенденції розвитку, нормативно-правові основи додаткової професійної освіти, система кваліфікації у додатковій професійній освіті), сучасні моделі додаткової професійної освіти, науково-методичні основи розробки програм додаткової професійної освіти).
13. Педагогічні теорії та їх роль в історії розвитку додаткової професійної освіти закордоном.
14. Освіта дорослих як передумова розвитку додаткової професійної освіти закордоном.
15. Сучасні концепції додаткової професійної освіти закордоном.
16. Типологія послуг у закордонній позашкільній освіті за місцем функціонування за формою власності провайдера.
17. Типологія послуг у закордонній позашкільній освіті за предметною областю.
18. Управління позашкільною освітою та стандартизація в Україні та закордоном.
19. Вимоги до педагогічних кадрів позашкільної освіти в Україні та закордоном.
20. Доступність позашкільної освіти для малозабезпечених родин та інвалідів в Україні та закордоном.
21. Фінансування додаткової освіти і її зв'язок з адміністративно-територіальним облаштуванням країни в Україні та закордоном.
22. Нормативно-правова база у сфері професійної освіти закордоном.
23. Нормативно-правова база у сфері професійної освіти в Україні.
24. Системи залікових одиниць у додатковій професійній освіті закордоном.
25. Формування відкритого середовища у додатковій професійній освіті закордоном.
26. Загальноєвропейські стратегії співпраці в області додаткової професійної освіти.
27. Особливості організації додаткової професійної освіти. Моніторинг якості професійних навичок закордоном.
28. Загальне у вітчизняній та закордонній додатковій професійній (позашкільній) освіті.
29. Відмінне у вітчизняній та закордонній додатковій професійній (позашкільній) освіті.
30. Тенденції у додатковій професійній (позашкільній) освіті закордоном та в Україні.

4.9. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													
Розділ 1						Розділ 2					Контрольна робота	ІНДЗ	Сума
T1	T2	T4	T5	T6	T7	T1	T2	T3	T6	T7			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	25	20	100

Заочне відділення

Поточне тестування та самостійна робота									
Розділ 1		Розділ 2			Контрольна робота	ІНДЗ	Сума		
T2	T6	T1	T4	T6					
10	10	10	10	10	25	25	100		

T1, T2 ... T6 – теми розділів.

Критерії та норми оцінювання виконання студентами індивідуальних творчих завдань.

Оцінювання навчальних досягнень студентів за виконання індивідуальних творчих завдань відбувається за допомогою 8-бальної шкали:

20-16 балів – ІТЗ виконане самостійно, в повному обсязі, у змісті відображено актуальність, мету, завдання, окреслені сучасні підходи до даної проблеми, вказана власна точка зору, виокремлені ґрунтовні висновки, оформлена робота згідно вимог.

15-11 балів – ІТЗ виконане самостійно, у змісті відображено актуальність, але не зовсім точно сформульовано мету, завдання, наявні різні підходи до даної проблеми, є спроба окреслення власної точки зору, показані загальні висновки, оформлена робота згідно вимог.

10-6 балів – ІТЗ виконане самостійно, у змісті є спроба обґрунтування важливості теми; мета, завдання поверхово сформульовані, наявний загальний зміст роботи, вказані загальні висновки, оформлена робота згідно вимог.

5-1 балів – ІТЗ виконане частково, обґрунтування вибору теми відсутнє; мета, завдання визначені не належним чином, зміст роботи не чітко розкритий, висновки носять описовий характер.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

5.1. Рекомендована література

Основна

1. *Биковська О. В.* Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні : монографія / Олена Володимирівна Биковська. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2006. – 356 с.
2. *Войчук В. О.* Формування готовності керівників до програмно-цільового управління розвитком позашкільного навчального закладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / В. О. Войчук. – К., 2001. – 22 с.
3. *Вдовенко Т. В.* Теория и практика социальной работы в сфере досуга в странах Западной Европы : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.06 “Теория и методика воспитания (социальное воспитание)” / Т. В. Вдовенко. – М., 1999. – 26 с.
4. *Дем’янюк Т. Д.* Нові технології позашкільного виховання / Т. Д. Дем’янюк, І. О. Первушевська. – К., 2000 – 352 с.
5. Діяльність сучасного позашкільного навчального закладу (з досвіду роботи Центру позашкільної роботи Святошинського району м. Києва) : інформ.-метод. посібник / [Н. І. Савенко, О. В. Биковська, Г. Г. Ковганич, М. М. Пчела та ін.]. – К. : ЦПР, 2006. – 118 с.
6. *Дополнительное и неформальное образование в Европе* / Под ред. Р. Кларийса. – Прага : EASICY, 2005. – 256 с. (росс., англ.).
7. *Дополнительное образование детей за рубежом: понимание, политика, регулирование* / Н. М. Жулябина; Национальный исследовательский университет «Высшая школа экономики», Институт образования. — М.: НИУ ВШЭ, 2017. — 40 с.
8. *Життєва компетентність особистості : від теорії до практики : наук.-метод. посібник* / За ред. І. Г. Єрмакова. – Запоріжжя : Центріон, 2005. – 640 с.
9. *Ковбасенко Л. І.* Освітня політика держави щодо творчого розвитку талановитої та обдарованої молоді засобами позашкільної освіти / Л. І. Ковбасенко, Р. А. Науменко // Теоретико-методичні основи виховання творчої особистості в умовах позашкільних навчальних закладів : зб. матеріалів наук.-практ. конф., (Київ, 30–31 берез. 2006 р.). Ч. 1. / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання, Укр. держ. центр позашкільної освіти. – К. : Грамота, 2006. – С. 50–58.
10. *Лавриченко Н. М.* Педагогіка соціалізації : європейські абрисы / Н. М. Лавриненко. – К. : Віра ІНСАЙТ, 2000. – 444 с.
11. *Матвієнко О. В.* Розвиток систем середньої освіти в країнах Європейського Союзу : порівняльний аналіз : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / О. В. Матвієнко. – К., 2005. – 39 с.
12. *Лукіна Т. О.* Моніторинг якості освіти : теорія і практика / Т. О. Лукіна. – К. : Вид. дім “Шкільний світ”; Вид. Л. Галіцина, 2006. – 138 с.
13. *Моніторинг якості освіти : світові досягнення та українські перспективи* / [І. Булах, Л. Гриневич, О. Локшина, О. Ляшенко, О. Овчарук та ін., за заг. ред. О. Локшиної]. – К. : “К.І.С.”, 2004. – 124 с.
14. *Моніторинг якості освіти : становлення та розвиток в Україні : рекомендації з освітньої політики* / [М. Барна, О. Гірний, О. Локшина, О. Овчарук та ін. ; за заг. ред. О. Локшиної]. – К. : “К.І.С.”, 2004. – 160 с.
15. *Мельникова І. М.* Історико-педагогічні засади управління соціальним розвитком дітей та молоді в позашкільній роботі / І. М. Мельникова // Теоретико-методичні основи виховання творчої особистості в умовах позашкільних навчальних закладів : зб. матеріалів наук.-практ. конф., (Київ, 30–31 берез. 2006 р.). Ч. 2. / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання, Укр. держ. центр позашкільної освіти. – К. : Грамота, 2006. – С. 17–24.

16. *Мироненко О. М.* Морально-естетична діяльність школярів в умовах позашкільного закладу: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Мироненко Олена Миколаївна. – К., 1994. – 192 с.
17. *Романовський О. О.* Теорія і практика підприємницької освіти в розвинутих зарубіжних країнах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / О. О. Романовський. – К., 2001. – 39 с.
18. *Смаль В. З.* Досвід політехнічного навчання і трудового виховання у школах Чехословацької Соціалістичної Республіки, Польської Народної Республіки, Німецької Демократичної Республіки / В. З. Смаль. – К. : Вища шк., 1961. – 88 с.

Допоміжна

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України, 28 червня 1996 р. – К., 2004. – 87 с.
2. Закон України “Про освіту” // Освіта України : нормативно-правові документи : зб. нормат. док. / голов. ред. В. Г. Кремень. – К. : Міленіум, 2001. – С. 11–38. (Нормативно-правові документи).
3. Закон України “Про позашкільну освіту” // Освіта України : нормативно-правові документи : зб. нормат. док. / голов. ред. В. Г. Кремень. – К. : Міленіум, 2001. – С. 229–251. (Нормативно-правові документи).
4. Закон України “Про загальну середню освіту” // Освіта України : нормативно-правові документи : зб. нормат. док. / голов. ред. В. Г. Кремень. – К. : Міленіум, 2001. – С. 103–127. (Нормативно-правові документи).
5. Закон України “Про вищу освіту” // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 20.
6. Положення про позашкільний навчальний заклад // Освіта України : нормативно-правові документи : зб. нормат. док. / голов. ред. В. Г. Кремень. – К. : Міленіум, 2001. – С. 252–263. (Нормативно-правові документи).
7. Книга керівника позашкільного навчального закладу : довід.-метод. вид. / Упоряд. З. М. Рудакова, Л. М. Павлова. – Харків : Торсінг плюс, 2006. – 608 с.
8. Програма розвитку позашкільних навчальних закладів на 2002–2008 роки. – К., 2002.
9. Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей. – К. : ЮНІСЕФ, 2002. – 318 с.
10. *Андрущенко В. П.* Організоване суспільство. Проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть : досвід соціально-філософ. аналізу / В. П. Андрущенко. – К. : ТОВ “Атлант ЮЕМСі”, 2005. – 498 с.
11. *Баришева О. І.* Самовизначення та самореалізація як мотив участі старшокласників у гуртковій роботі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 “Педагогічна та вікова психологія” / О. І. Баришева. – К., 2001. – 20 с.
12. *Безпалько О. В.* Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді : теоретико-методичні основи : монографія / О. В. Безпалько. – К. : Наук. світ, 2006. – 363 с.
13. *Берека В. Є.* Соціально-педагогічні основи розвитку позашкільної освіти в Україні (1957–2000 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / В. Є. Берека. – К., 2004. – 16 с.
14. *Бех І. Д.* Виховання особистості . Кн.1 : Особистісно орієнтований підхід : теоретико-технолог. засади / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 278 с.
15. *Бех І. Д.* Виховання особистості . Кн.2 : Особистісно орієнтований підхід : наук.-практ. засади / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 342 с.
16. *Петрова І. В.* Організація культурно-дозвілєвої діяльності клубів у країнах Західної Європи та США : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.06 “Теорія, методика і організація культурно-просвітньої діяльності” / І. В. Петрова. – К., 2000. – 20 с.

17. *Серякова С. Б., Кравченко В. В.* Общее и особенное в отечественном и западноевропейском дополнительном профессиональном образовании // Вестник Воронежского государственного технического университета. – Воронеж: ФГБОУ ВПО «Воронежский государственный технический университет», 2012. – Том 8. – № 10.2. – С. 30–35.
18. *Торговкина О. П.* Теоретические основы и опыт решения педагогических проблем в детских загородных лагерях США : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Общая педагогика” / О. П. Торговкина. – М., 1999. – 18 с.
19. *Биковська О. В.* Виховання національної самосвідомості учнів у процесі художньо-прикладної творчості в позашкільних навчальних закладах / О. В. Биковська // Педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки : зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2006. – Вип. 38. – С. 135–143.
20. *Биковська О. В.* Виховна діяльність в позашкільних навчальних закладах / О. В. Биковська // Наук. записки НПУ ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. ст. – К. : НПУ, 2003. – Вип. LV (52). – С. 17–22. – (Серія “Пед. науки”).
21. *Биковська О. В.* Деякі аспекти модернізації позашкільної освіти / О. В. Биковська // Педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки : зб. наук. пр. – К. ; Запоріжжя, 2003. – Вип. 26. – С. 124–127.
22. *Биковська О. В.* Дидактичні ігри у процесі трудового виховання / О. В. Биковська // Наук. записки НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К. : НПУ, 2002. – Вип. 47. – 13–17 с. – (Серія “Пед. науки”).
23. *Биковська О. В.* Залучення дитини до національної та світової культури // Державна доповідь про становище дітей в Україні за підсумками 2002 року / [О. М. Балакірева, О. В. Биковська, О. В. Вакуленко та ін.]. – К. : Держ. ін-т проблем сім’ї та молоді, 2003. – С. 62–70.
24. *Биковська О. В.* Інноваційний поступ ЦПР / О. В. Биковська // Позашкілля. – 2007. – № 1. – С. 7–13.
25. *Биковська О. В.* Історико-теоретичні основи позашкільної освіти / О. В. Биковська // Педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки : зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2006. – Вип. 42. – С. 39–48.
26. *Биковська О. В.* Концептуальні підходи до підготовки програм науково-технічного напрямку позашкільної освіти / О. В. Биковська // Програми для позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів : гуртки науково-технічного напрямку / [О. В. Биковська, Т. О. Вихренко, Л. М. Гайдай та ін.]. – К. : Грамота, 2005. – Вип. 1. – С. 3–8.
27. *Биковська О. В.* Місце позашкільної освіти в системі безперервної освіти / О. В. Биковська // Педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки : зб. наук. пр. – К. ; Запоріжжя, 2002. – Вип. 23. – С. 131–133.
28. *Биковська О. В.* Організація вільного часу дітей в Польщі / О. В. Биковська, М. А. Шиманський. – К., 2006. – 236 с. – Англ., рос., укр.
29. *Биковська О. В.* Організація дозвілля як фактор формування духовності дітей // Духовні потреби дітей України : монографія / [Бабак О. М., Безпалько О. В., Биковська О. В. та ін. ; за заг. ред. Ж. В. Петровича]. – К. : Видавн. дім “Калита”, 2005. – С. 35–42.
30. *Биковська О. В.* Організація дозвілля, оздоровлення та відпочинку сільських дітей // Стан та соціальний захист сільських дітей : тематична державна доповідь про становище дітей в Україні за підсумками 2004 року / [Алексєєнко Т. Ф., Безпалько О. В., Биковська О. В. та ін.]. – К. : Держ. ін-т проблем сім’ї та молоді, 2005. – С. 106–123.
31. *Биковська О. В.* Основи позашкільної освіти : програма навч. дисципліни. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. – 20 с.
32. *Биковська О. В.* Основні напрями виховання учнів в позашкільних навчальних закладах / О. В. Биковська // Наук. записки НПУ ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. ст. – К. : НПУ, 2004. – Вип. LV (55). – С. 28–38. – (Серія “Пед. науки”).

33. *Биковська О. В.* Основні принципи позашкільної освіти / О. В. Биковська // Наука і сучасність : зб. наук. пр. НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. – Т. 52. – С. 3–12.
34. *Биковська О. В.* Підготовка педагогічних кадрів для позашкільної освіти // Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Проблеми вищої педагогічної освіти у світлі рішень II Всеукр. з’їзду працівників освіти”, (Київ, 4 груд. 2002 р.). Ч. 1. / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2002. – С. 77–80.
35. *Биковська О. В.* Позашкільна освіта – це освіта, яка виховує / О. В. Биковська, М. В. Михайліченко // Позашкілля. – 2007. – № 3. – С. 26.
36. *Биковська О. В.* Позашкільні заклади в системі освіти : стан та перспективи / О. В. Биковська // Наук. записки НПУ ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. ст. – К. : НПУ, 2001. – Вип. 40. – С. 55–57. – (Серія “Пед. науки”).
37. *Биковська О. В.* Порівняльний аналіз позашкільної освіти в Україні і Польщі / О. В. Биковська // Позашкільна освіта та виховання. – 2006. – № 1. – С. 32–51.
38. *Биковська О. В.* Порівняльний аналіз українського та міжнародного законодавства у сфері забезпечення прав дітей / О. В. Биковська // Наук. часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. пр. – К. : НПУ, 2005. – Вип. 2. – С. 8–15. (Серія № 5. “Пед. науки : реалії та перспективи”).
39. *Биковська О. В.* Практика позашкільної освіти в розвинутих зарубіжних країнах / О. В. Биковська // Педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки : зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2006. – Вип. 39. – С. 49–57.
40. *Биковська О. В.* Проблеми в організації дозвілля як чинник поширення бездоглядності дітей // Проблеми бездоглядності та безпритульності дітей в Україні : тематична Державна доповідь про становище дітей в Україні за підсумками 2003 року / [Балакірева О. М., Биковська О. В., Баранчук Д. Г. та ін.]. – К. : Держ. ін-т проблем сім’ї та молоді, 2004. – С. 79–91.
41. *Биковська О. В.* Профільне навчання учнів в умовах позашкільного навчального закладу / О. В. Биковська // Наук. часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. пр. – К. : НПУ, 2006. – Вип. 3. – С. 17–23. – (Серія № 5. “Педагогічні науки : реалії та перспективи”).
42. *Биковська О. В.* Психолого-педагогічні засади творчої діяльності учнів в позашкільних навчальних закладах / О. В. Биковська // Педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки : зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2006. – Вип. 37. – С. 13–20.
43. *Биковська О. В.* Роль позашкільних закладів в системі трудового виховання підростаючого покоління / О. В. Биковська // Педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки : зб. наук. пр. – К. ; Запоріжжя, 2001. – Вип. 20. – С. 226–228.
44. *Биковська О. В.* Структурно-функціональний аналіз організації позашкільної освіти в Польщі / О. В. Биковська // Наук. часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. пр. – К. : НПУ, 2006. – Вип. 4. – С. 22–29. – (Серія № 5. “Пед. науки : реалії та перспективи”).
45. *Биковська О. В.* Сучасні дослідження проблем позашкільної освіти / О. В. Биковська // Педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки : зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2006. – Вип. 41. – С. 27–34.
46. *Биковська О. В.* Теоретичні засади позашкільної освіти в педагогічній спадщині Є. М. Мединського та С. Т. Шацького / О. В. Биковська // Педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки : зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2006. – Вип. 40. – С. 41–50.
47. *Биковська О. В.* Трудове виховання в позашкільних закладах у сучасних економічних умовах (на прикладі гуртків науково-технічного профілю) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Олена Володимирівна Биковська. – К., 2000. – 198 с.
48. *Биковська О. В.* Філософські аспекти позашкільної освіти / О. В. Биковська // Наука і сучасність : зб. наук. пр. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Т. 56. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2006. – С. 12–22.
49. *Биковська О. В.* Чи можна управляти якістю позашкільної освіти? / О. В. Биковська

// Освіта України. – 2005. – № 87. – С.6.

50. Биковська О. В., Петрочко Ж. В. Дитячий заклад оздоровлення та відпочинку як соціально-педагогічна система // Соціальна педагогіка : підруч. / [Капська А. Й., Биковська О. В., Безпалько О. В. та ін. ; за ред. проф. А. Й. Капської]. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – С. 196–210.
51. Борисов В. В. Нові завдання і функції професійної орієнтації з огляду на сучасний ринок праці: сутність і зміст маркетингу робочої сили / В. В. Борисов // Проблеми сучасної педагогічної освіти : зб. ст. – Ялта: РВВ КДГІ, 2005. – Вип. 7, Ч.1. – С. 20–23. – (Серія “Педагогіка і психологія”).
52. Вербицький В. В. Системно-цільове управління позашкільною освітою еколого-натуралістичного спрямування в сучасних умовах / В. В. Вербицький // Соціально-педагогічні основи діяльності сучасного позашкільного навчального закладу : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 23–25 жовт. 2002 р.) / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання АПН України, Гол. управління освіти і науки Київс. міськ. держ. адміністрації, Київс. Палац дітей та юнацтва. – К. : РННЦ “ДІНІТ”. – 2003. – С. 52–57.
53. Вербицький В. В. Розвиток позашкільної еколого-натуралістичної освіти в Україні (1925–2000 рр.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / В. В. Вербицький. – К., 2004. – 34 с.
54. Вивчаємо рідний край : прогр. гуртків юних екологів і дослідників природи для позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів / [Т. Д. Олексенко, В. Д. Мелаш, О. М. Николенко та ін.]. – Мелітополь-Запоріжжя : “Мелітополь”, 1999. – 128 с.
55. Внешкольные учреждения : Пособие для работников внешкольных учреждений / Л. К. Балясная, Л. И. Филатов, В. С. Муратова ; под ред. Л. К. Балясной. – М. : Просвещение, 1978. – 256 с.
56. Ганнусенко Н. І. Виховання школярів у музеях художнього профілю / Н. І. Ганнусенко // Мистецтво та освіта. – 2002. – № 1. – С. 56–59.
57. Гнатюк В. М. Управління системою виховання учнів у позакласній роботі загальноосвітньої школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / В. М. Гнатюк – К., 2000. – 16 с.
58. Голованов В. П. Методика и технология работы педагога дополнительного образования : учебн. пособ. / В. П. Голованів. – М. : ВЛАДОС, 2004. – 239 с.
59. Головатий М. Ф. Навчи себе сам : навч.-метод. розробка / Міжрегіональна академія управління персоналом. – К. : МАУП, 2002. – 120 с.
60. Дополнительное образование детей : учеб. для студ. пед. училищ и колледжей / Е. Б. Евладова, Л. Г. Логинова, Н. М. Михайлова [и др.]. – М. : ВЛАДОС, 2004. – 349 с.
61. Дополнительное образование детей : учебн. пособие для студ. высш. учебн. заведений / под ред. О. Е. Лебедева. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 256 с.
62. Евладова Е. Б. Дополнительное образование : содержание и перспективы развития / Е. Б. Евладова, Л. А. Николаева // Педагогика. – 1995. – № 5. – С. 39–44.
63. Еколого-натуралістична творчість : наук.-метод. вісн. – К. : НЕНЦ, 2001. – № 3. – 296 с.
64. Економічне навчання і виховання дітей і підлітків у позашкільних закладах / [Р. А. Гринюкова, Л. В. Громоздова, Ю. В. Єременко, В. В. Олійник та ін.]. – К. : ІЗМН, 1997. – 68 с.
65. Жемера Н. В. Професійне самовизначення особистості / Н. В. Жемера // Соціально-педагогічні основи діяльності сучасного позашкільного навчального закладу : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 23–25 жовт. 2002 р.) / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання АПН України, Гол. управління освіти і науки Київс. міськ. держ. адміністрації, Київс. Палац дітей та юнацтва. – К. : РННЦ “ДІНІТ”. – 2003. – С. 58–60.
66. Зверєва І. Д. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю в Україні: теорія і практика : моногр. / І. Д. Зверєва. – К.: Правда Ярославичів, 1998. – 393 с.

67. *Золотарева А. В.* Дополнительное образование детей : Теория и методика социально-педагогической деятельности / А. В. Золотарева. – Ярославль : Акад. развития, 2004. – 304 с.
68. *Золотарева А. В.* Интегративно-вариативный подход к управлению учреждением дополнительного образования детей : моногр. / А. В. Золотарева. – Ярославль : Изд-во ЯГПУ, 2006. – 290 с.
69. *Карпенко О. Г.* Соціальне становлення особистості підлітка в тимчасових об'єднаннях за інтересами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Теорія та історія педагогіки” / О. Г. Карпенко. – К., 1998. – 24 с.
70. *Коберник О. М.* Теорія і методика психолого-педагогічного проектування виховного процесу в школі : навч.-метод. посіб. / О. М. Коберник. – К. : Наук. світ, 2001.
71. *Кобзар Б. С.* Проблеми виховання в позашкільних закладах / Б. С. Кобзар, Н. Ф. Харинко. – К. : Рад. шк., 1969. – 160 с.
72. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи / [Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина, О. В. Овчарук та ін. ; за заг. ред. О. В. Овчарук]. – К. : “К.І.С.”, 2004. – 112 с.
73. *Кузик О. Є.* Сучасний поступ позашкільної освіти : концепція розвитку позашкільля / О. Є. Кузик. – Львів, 2005. – 34 с.
74. *Кучер С. Л.* Формування художньої культури підлітків у центрах дитячої творчості : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 “Теорія і методика виховання” / С. Л. Кучер. – Луганськ, 2005. – 22 с.
75. *Лаврентьєва О. В.* Виховання у старших підлітків особистісної творчості у позакласній роботі (гуманістичний аспект) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 “Теорія і методика виховання” / О. В. Лаврентьєва. – К., 2002. – 18 с.
76. *Лебедев Д. В.* Розвиток у школярів інтересу до транспортної техніки у процесі її макетування і конструювання у позашкільних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 “Теорія та методика трудового навчання” / Д. В. Лебедев. – К., 2006. – 24 с.
77. *Литовченко О. В.* Організаційно-педагогічні умови соціальної адаптації учнів 5–9 класів у позашкільних навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 “Соціальна педагогіка” / О. В. Литовченко. – К., 2004. – 19 с.
78. *Лігоцький А. О.* Система різнорівневої підготовки фахівців в Україні (теоретико-методологічний аспект) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / А. О. Лігоцький. – К., 1997. – 36 с.
79. *Лігоцький А. О.* Теоретичні основи проектування сучасних освітніх систем / А. О. Лігоцький. – К. : Техніка, 1997. – 210 с.
80. *Лігоцький А. О.* Методи і засоби вирішення завдань проектування освітніх систем нового типу : навч.-метод. посіб. / А. О. Лігоцький. – К. : Нац. акад. внутр. справ України, 1997. – 44 с.
81. *Літвінов О. І.* Сучасні тенденції формування змісту освіти в державних школах США : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / О. І. Літвінов. – Луганськ, 2000. – 19 с.
82. *Логинова Л. Г.* Методология управления качеством дополнительного образования детей / Л. Г. Логинова. – М. : АПКИППРО, 2005. – 132 с.
83. *Лукашевич М. П.* Соціалізація. Виховні механізми і технології : навч.- метод. посібн. / М. П. Лукашевич. – К. : ІЗМН, 1998. – 112 с.
84. *Мамешина О. С.* Психологічні умови розвитку екологічної свідомості старшокласників у системі позашкільної освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 “Педагогічна та вікова психологія” / О. С. Мамешина. – К., 2004. – 24 с.
85. *Мартова С. Г.* Програма як модель навчально-виховного процесу в сучасному

- позашкільному закладі / С. Г. Мартова // Соціально-педагогічні основи діяльності сучасного позашкільного навчального закладу : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 23–25 жовт. 2002 р.) / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання АПН України, Гол. управління освіти і науки Київс. міськ. держ. адміністрації, Київс. Палац дітей та юнацтва. – К. : РНЦ “ДІНІТ”. – 2003. – С. 80–85.
86. *Мартова С. Г.* Проектуємо майбутнє вихованців / С. Г. Мартова, В. П. Мацулевич // Шкільний світ. – 2004. – № 44. – С. 5–6.
  87. *Матвієнко О. В.* Моральне виховання молодших школярів у позаурочній та позашкільній діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Теорія та історія педагогіки” / О. В. Матвієнко. – К., 1999. – 19 с.
  88. *Науменко Р. А.* Державна стратегія щодо регулювання позашкільної освіти в Україні / Р. А. Науменко // Теоретико-методичні основи виховання творчої особистості в умовах позашкільних навчальних закладів : зб. матеріалів наук.-практ. конф., (Київ, 30–31 берез. 2006 р.). Ч. 1. / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання, Укр. держ. центр позашкільної освіти. – К. : Грамота, 2006. – С. 43–50.
  89. Нетрадиційні форми еколого-натуралістичного навчання та виховання учнівської молоді : метод. рек. / [В. В. Вербицький, С. А. Клименко, Л. П. Манорик та ін.]. – К. : ІСДО, 1995. – 84 с.
  90. Нові концепції навчання та виховання у сучасній німецькій педагогіці : метод.-інформ. матеріал для працівників освіти, вчителів, вихователів, класних керівників / Укл. Н. В. Абашкіна. – К. : ІСДО, 1995. – 32 с.
  91. *Окушко Т. К.* Деякі аспекти соціально-педагогічної корекції девіантної поведінки підлітків у позашкільному навчальному закладі / Т. К. Окушко // Теоретико-методичні основи виховання творчої особистості в умовах позашкільних навчальних закладів : зб. матеріалів наук.-практ. конф., (Київ, 30–31 берез. 2006 р.). Ч. 1. / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання, Укр. держ. центр позашкільної освіти. – К. : Грамота, 2006. – С. 110–120.
  92. *Охріменко І. В.* Виховання учнів старших класів на національно-культурних традиціях українського народу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Теорія та історія педагогіки” / І. В. Охріменко. – Х., 1999. – 19 с.
  93. *Пащенко С. Ю.* Підготовка соціальних педагогів до організації освітньо-дозвілєвої діяльності учнівської молоді : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / С. Ю. Пащенко. – К., 2000. – 19 с.
  94. Педагогічні основи трудового становлення і професійного самовизначення учнівської молоді / [Андріяшин В. І., Бондар В. І., Гузь Ю. П., Мадзігон В. М., Слюсаренко В. Г.; за ред. Тименка М. П.]. – Бердянськ : Ін-т педагогіки АПН України, 1996. – 230 с.
  95. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті : моногр. / [Сисоєва С. О., Алексюк А. М., Воловик П. М. та ін.]. – К. : ВІПОЛ, 2001. – 502 с.
  96. *Перепелиця Н. В.* Загальна педтехнологія роботи гуртків та інших творчих об’єднань у позашкільних навчальних закладах : навч.-метод. посіб. / Н. В. Перепелиця. – Суми, 2004. – 90 с.
  97. Перспективні освітні технології : наук.-метод. посіб. / за ред. Г. С. Сазоненко – К. : Гопак, 2000. – 560 с.
  98. *Петронговський Р. Р.* Формування патріотизму старшокласників у позанавчальній виховній діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 / Р. Р. Петронговський. – К., 2002. – 21 с.
  99. Позашкільна освіта в Україні : навч. посіб. / [Биковська О. В., Бут С. В., Дмитренко О. П. та ін. ; за ред. О. В. Биковської]. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2006. – 224 с.
  100. Практичне впровадження особистісно-орієнтованих технологій у навчально-виховний процес позашкільного навчального закладу (з досвіду роботи педагогів Палацу дітей та юнацтва) : наук.-метод. посіб. / Кузнецова Н. В., Мусійчук С. І., Очеретна Л. П., Порохняк Д. С. – Вінниця, 2007. – 80 с.
  101. Програми гуртків природничо-біологічного напрямку // Позашкілля. – 2007. – № 4. –

80 с.

102. Програми для гуртків науково-технічної творчості / за заг. ред. Л. М. Павлової. – К. : ІЗМН, 1996. – 220 с.
103. Програми для позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів : Гуртки науково-технічного напрямку / [О. В. Биковська, Т. О. Вихренко, Л. М. Гайдай та ін.]. – К. : Грамота, 2005. – Вип. 1. – 160 с.
104. Програми для середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладів : Трудове навчання / [Н. І. Боринець, О. П. Гнеденко, Г. А. Кондратюк та ін.]. – К. : “Перун”, 1996. – 143 с.
105. Програми для середньої загальноосвітньої школи. Природознавство / за ред. акад. С. У. Гончаренка, чл.-кор. В. Р. Ільченко. – К. : “Перун”, 1996. – 230 с.
106. Програми для творчих об’єднань позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів : Соціально-реабілітаційний напрям / [Г. Г. Ковганич, Д. В. Спіжева, Т. К. Окушко та ін.]. – Суми : “Антей”, 2005. – 240 с.
107. Програми для творчих об’єднань позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів : Художньо-естетичний напрям. Хореографія. Театр / [А. Г. Божко, М. В. Веліт, І. В. Валуйко та ін.]. – Суми : “Антей”, 2005. – 192 с.
108. Програми для творчих об’єднань позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів : Еколого-натуралістичний напрям / [В. В. Вербицький, В. Л. Андріанов, Є. О. Бойко та ін.]. – К. : “Богдана”, 2004. – 192 с.
109. Програми з позашкільної освіти : Наук.-техн. напрям / [Антоненко С. А., Антоненко Т. І., Биковська О. В. та ін.]. – К. : Грамота, 2007. – Вип. 1. – 360 с.
110. *Просандєєва Л. Є.* Подолання депривації підлітків у процесі культурно-дозвілєвої діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 “Теорія і методика виховання” / Л. Є. Просандєєва. – К., 2001. – 18 с.
111. *Пундик Л. Є.* Професійна підготовка студентів до виховної діяльності в умовах оздоровчого табору : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 “Соціальна педагогіка” / Л. Є. Пундик. – К., 2000. – 20 с.
112. *Пустовіт Г. П.* Теоретико-методичні основи екологічної освіти і виховання учнів 1–9 класів у позашкільних навчальних закладах : моногр. / Г. П. Пустовіт. – К. – Луганськ : Альма-матер, 2004. – 540 с.
113. *Рассказова О. І.* Організація творчої діяльності учнів у позашкільному закладі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 “Соціальна педагогіка” / О. І. Рассказова. – Х., 2003. – 20 с.
114. *Ращенко А. В.* Формування національної самосвідомості учнів у позашкільних навчальних закладах / А. В. Ращенко // Теоретико-методичні основи виховання творчої особистості в умовах позашкільних навчальних закладів : зб. матеріалів наук.-практ. конф., (Київ, 30–31 берез. 2006 р.). Ч. 1. / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання, Укр. держ. центр позашкільної освіти. – К. : Грамота, 2006. – С. 135–140.
115. *Редіна В. А.* Організація пошукової діяльності учнів у позашкільних закладах освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 “Теорія і методика виховання” / В. А. Редіна. – К., 2000. – 19 с.
116. *Рибалка В. В.* Професійне становлення молоді : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01 / Рибалка Валентин Васильович. – К., 1998. – 347 с.
117. *Рибалка В. В.* Психолого-педагогічні рекомендації керівникам гуртків науково-технічної творчості / В. В. Рибалка. – К. : ІСДО, 1992. – 24 с.
118. *Сватьєв А. В.* Соціально-педагогічні умови формування фізичного здоров’я підлітків у позашкільній роботі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 “Теорія і методика виховання” / А. В. Сватьєв. – К., 2001. – 20 с.
119. *Семенов О. С.* Особистісне самовизначення школяра в діяльності комплексного позашкільного навчально-виховного закладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 “Теорія і методика виховання” / О. С. Семенов. – К., 2000.

– 18 с.

120. *Сидоренко М. М.* Організаційно-педагогічні основи функціонування Міжнародного дитячого центру “Артек” : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 “Теорія та історія педагогіки” / М. М. Сидоренко. – К., 1998. – 17 с.
121. *Сиротенко А. Й.* Громадянське виховання учнівської молоді у позашкільній роботі / А. Й. Сиротенко // Теоретико-методичні основи виховання творчої особистості в умовах позашкільних навчальних закладів : зб. матеріалів наук.-практ. конф., (Київ, 30–31 берез. 2006 р.). Ч. 2. / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання, Укр. держ. центр позашкільної освіти. – К. : Грамота, 2006. – С. 4–9.
122. *Сиротенко А. Й.* Становлення та розвиток системи позашкільної освіти / А. Й. Сиротенко // Соціально-педагогічні основи діяльності сучасного позашкільного навчального закладу : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 23–25 жовт. 2002 р.) / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України, Ін-т проблем виховання АПН України, Гол. управління освіти і науки Київс. міськ. держ. адміністрації, Київс. Палац дітей та юнацтва. – К. : РННЦ “ДІНІТ”. – 2003.
123. *Сінькевич Н. К.* Формування морально-ціннісних орієнтацій у дівчат-підлітків в умовах взаємодії школи та позашкільних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.06 “Теорія, методика і організація культурно-просвітньої діяльності” / Н. К. Сінькевич. – К., 2000. – 19 с.
124. *Соловійов В. С.* Творчість як філософсько-антропологічна проблема : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.04 “Філософська антропологія і філософія культури” / В. С. Соловійов. – К., 2003. – 20 с.
125. Сучасні системи вищої освіти : порівняння для України / за заг. ред. В. Зубка. – К. : Видавн. дім “КМ Akademia”, 1997. – 290 с.
126. *Сущенко Т. И.* Воспитание познавательных интересов у подростков во внешкольной работе : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Сущенко Татьяна Ивановна. – Днепропетровск, 1968. – 219 с.
127. *Сущенко Т. И.* Основы внешкольной педагогики : пособие для класных руководителей, педагогов внешкольных учреждений / Т. И. Сущенко. – Минск : Беларус. навука, 2000. – 221 с.
128. *Сущенко Т. И.* Педагогический процесс во внешкольных учреждениях / Т. И. Сущенко. – К. : Рад. школа, 1986. – 118 с.
129. *Сущенко Т. И.* Педагогичний процес в позашкільних закладах : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01 / Сущенко Тетяна Іванівна. – К., 1998. – 347 с
130. *Сущенко Т. И.* Позашкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. И. Сущенко. – К. : ІСДО, 1996. – 144 с.
131. *Федотова В. Г.* Дополнительное образование во внешкольных учреждениях : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Федотова Валентина Григорьевна. – Армавир, 2001. – 178 с.
132. *Цвірова Т. Д.* Розвиток позашкільних закладів різних типів в Україні (1920–1941) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Цвірова Тамара Дмитрівна. – К., 2004. – 226 с.
133. *Чарнолуцкий В. И.* Настольная книга по внешкольному образованию. – СПб. : Типография Б. М. Вольфа, 1913 / Чарнолуцкий В. И. – 501 с.
134. *Черніговець Т. І.* Формування дозвіллевої культури молодших школярів засобами дитячого фольклору (на матеріалі Західного Полісся України) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.06 “Теорія, методика і організація культурно-просвітньої діяльності” / Т. І. Черніговець. – К., 2002. – 20 с.
135. *Щербань П. М.* Прикладна педагогіка : навч.-метод. посіб. / П. М. Щербань. – К. : Вища шк., 2002. – 215 с.
136. *Щетинская А. И.* Педагогическое управление деятельностью учреждением дополнительного образования : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Щетинская Анна Ивановна. – М., 1995. – 158 с.
137. *Щетинская А. И.* Теория и практика развития творческого потенциала педагога в условиях мониторинга качества дополнительного образования детей : автореф. дисс. на

- соискание учен. степени доктора пед. наук : спец. 13.00.01 “Общая педагогика” / А. И. Щетинская. – Казань, 1998. – 39 с.
138. Янг С. Системное управление организацией : пер. с англ. / Под ред. С. П. Никанорова, С. А. Батаева. – М. : Советское радио, 1972. – 224 с.

5.2. Методичне забезпечення

1. Савченко Н.С. Скаутинг і його внесок до виховання молоді (на прикладі Польського Харцерства): [Навчальний посібник] / Н.С. Савченко. – Кіровоград: ФО-П Александрова М.В., «Центр оперативної поліграфії «Авангард»», 2012. – 169 с. (10,92 др.арк.).
  2. Савченко Н.С., Захарова О.В. Екскурсійно-туристична робота з молоддю: соціокультурний аспект: навчальний посібник/ Н.С. Савченко, О.В. Захарова. – Кропивницький: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард»», – 2018. – 60 с.
- Опорні конспекти лекцій, Інтернет-сайти (www.osvita.org; www.fio.ru; o-svit.iatp.org.ua; edu.ukrsat.com); підручники, зазначені у списку літератури; нормативні документи; список рекомендованої до курсу літератури.

5.3. Інформаційні ресурси

(перелік інформаційних ресурсів)

1. <http://www.dgma.donetsk.ua/metod/ugo/pipvw/do/kl.pdf>
2. http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/0564/342/1/методика_викл_вищ_шк.pdf
3. <http://www.psychology.cv.ua/navchalnyy-protse/dystsypliny-okrmahistr/23-ps-ta-ped-vw.html>
4. Бібліотека гуманітарних текстів «Аудиторіум» - <http://www.auditorium.ru>
5. Бібліотека гуманітарного Інтернет-університету - <http://www.i-u.ru/biblio>
6. Відкрита електронна бібліотека - <http://orel.rsl.ru>
7. Електронна гуманітарна бібліотека - <http://www.gumfak.ru/>

6. ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика щодо академічної доброчесності формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», з урахуванням норм Положення «Про академічну свободу та академічну доброчесність в Центральноукраїнському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка» (затверджене вченою радою, протокол №2 від 30.09.2019; №10 від 07.02.2022).

Примітки:

1. *Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом закладу вищої освіти і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю.*
2. *Розробляється викладачем. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри і затверджується завідувачем кафедри.*
3. *Формат бланка – А4 (210×297 мм).*